

ÎNALTUL REPREZENTANT AL
UNIUNII PENTRU AFACERI
EXTERNE ȘI POLITICA
DE SECURITATE

Bruxelles, 14.6.2019
JOIN(2019) 12 final

**COMUNICARE COMUNĂ CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN,
CONSILIUL EUROPEAN, CONSILIU, COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL
EUROPEAN ȘI COMITETUL REGIUNILOR**

Raport privind punerea în aplicare a Planului de acțiune împotriva dezinformării

A. Introducere

Protejarea proceselor și a instituțiilor democratice împotriva dezinformării¹ este o provocare majoră pentru societățile noastre. Pentru a face față acestei provocări, UE a instituit un cadru solid de acțiune coordonată, care respectă pe deplin valorile europene și drepturile fundamentale.

Forța democrației europene este pe măsura participării active a cetățenilor săi. Rata record a prezenței la vot la recente alegeri pentru Parlamentul European arată cât de implicați doresc să fie europenii în conturarea viitorului Uniunii lor.

Deși este prea devreme pentru a trage concluzii finale cu privire la nivelul și impactul dezinformării în cazul acestor alegeri, este clar că măsurile luate în cadrul Planului comun de acțiune împotriva dezinformării² și al Pachetului de inițiative privind alegerile³ au contribuit la împiedicarea atacurilor și la demascarea dezinformării. Încurajați de aceste acțiuni, numeroși jurnaliști, verificatori ai veridicității informațiilor, platforme, autorități naționale, cercetători și membri ai societății civile au contribuit la sensibilizarea publicului cu privire la modalitățile de contracarare a amenințării. Sensibilizarea crescută a publicului a făcut mai dificilă manipularea dezbaterii publice de către actorii răuvoitori.

Cu toate acestea, trebuie să rămânem vigilenți, iar lupta împotriva dezinformării trebuie să continue. Este vorba de o provocare pe termen lung care vizează toate părțile societăților noastre și care necesită o implicare și eforturi continue. Sunt necesare măsuri suplimentare pentru a proteja procesele și instituțiile democratice ale Uniunii împotriva manipulării și a dezinformării.

Raportul prezentat astăzi de Comisie și de Înalțul Reprezentant conține o primă evaluare a progreselor înregistrate până în prezent și stabilește principalele învățăminte pentru viitor. În raport se explică mai detaliat modul în care Planul de acțiune și Pachetul de inițiative privind alegerile au contribuit la combaterea dezinformării în contextul alegerilor europene. De asemenea, acesta reprezintă contribuția Comisiei și a Înalțului Reprezentant la reuniunea Consiliului European din 20-21 iunie 2019.

B. Către o abordare coordonată pentru combaterea dezinformării

Prin adoptarea Planului de acțiune pentru combaterea dezinformării, Comisia și Înalțul Reprezentant au instituit un cadru solid pentru contracararea amenințărilor din interiorul și din afara UE. Toți actorii

¹ Comisia definește dezinformarea ca „o serie de informații al căror caracter fals sau înșelător poate fi verificat, care sunt create, prezentate și diseminate pentru a obține un câștig economic sau pentru a induce publicul în eroare în mod deliberat și care pot provoca un prejudiciu public. Dezinformarea nu include raportarea erorilor, satira și parodia sau știrile și comentariile partizane identificate în mod clar ca atare.” [COM(2018) 236]. Scopul dezinformării este de a distrage și de a diviza, de a planta semințele îndoielii prin denaturarea și falsificarea faptelor, creând astfel confuzie în rândul oamenilor și slăbind încrederea acestora în instituții și în procesele politice consacrate.

² JOIN(2018) 36.

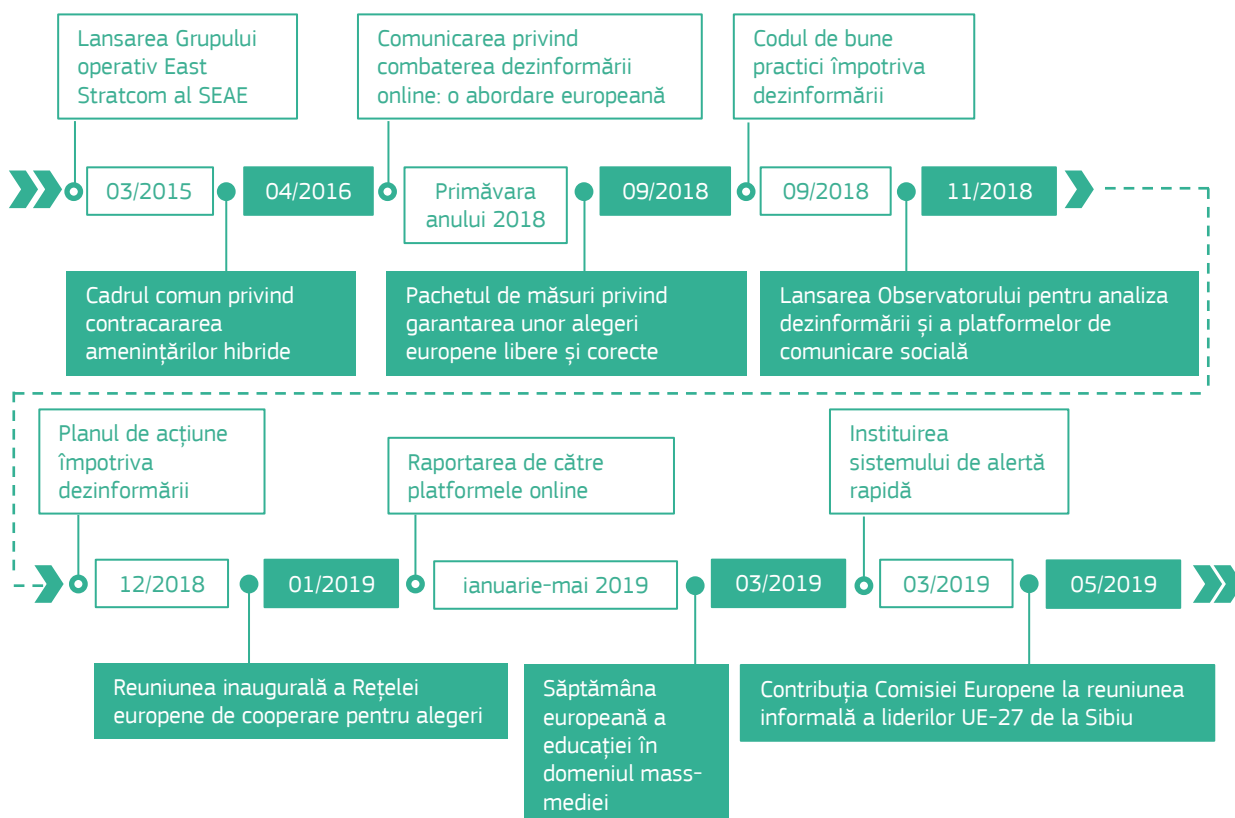
³ Din Pachetul de inițiative privind alegerile fac parte Comunicarea Comisiei privind garantarea unor alegeri europene libere și corecte, COM(2018) 637, Recomandarea Comisiei privind rețelele de cooperare în materie electorală, transparența online, protecția împotriva incidentelor de securitate cibernetică și combaterea campaniilor de dezinformare în contextul alegerilor pentru Parlamentul European, C(2018) 5949, Orientările Comisiei privind aplicarea legislației Uniunii în materie de protecție a datelor în contextul alegerilor, COM(2018) 638 și Regulamentul (UE, Euratom) 2019/493 al Parlamentului European și al Consiliului din 25 martie 2019 de modificare a Regulamentului (UE, Euratom) nr. 1141/2014 în ceea ce privește o procedură de verificare cu privire la încălcări ale normelor privind protecția datelor cu caracter personal în contextul alegerilor pentru Parlamentul European, JO L 85I, 27.3.2019, p. 7-10.

relevanți, inclusiv instituțiile UE, statele membre, industria și societatea civilă, au jucat un rol specific în cadrul a patru direcții de acțiune:

1. UE și-a consolidat capacitățile de identificare și combatere a dezinformării, prin intermediul Grupului operativ pentru comunicarea strategică a UE și al Celulei de fuziune a UE împotriva amenințărilor hibride din cadrul Serviciului European de Acțiune Externă. De asemenea, UE a îmbunătățit răspunsul coordonat prin instituirea unui sistem de alertă rapidă pentru a facilita schimbul de informații între statele membre și instituțiile UE.
2. Prin intermediul unui Cod voluntar de bune practici privind dezinformarea, UE a colaborat cu platformele online și cu industria pentru a spori transparența comunicărilor politice și a împiedica utilizarea serviciilor lor în scop manipulator. Acest lucru le permite utilizatorilor să știe de ce vizualizează materiale și anunțuri publicitare politice specifice și să vadă de unde și de la cine provin aceste materiale.
3. Comisia și Înalțul Reprezentant, în cooperare cu Parlamentul European, au contribuit la creșterea gradului de sensibilizare și de reziliență față de dezinformare în cadrul societății, în special prin difuzarea în mai mare măsură de mesaje bazate pe fapte și prin intensificarea eforturilor de promovare a educației în domeniul mass-mediei.
4. Comisia a sprijinit eforturile statelor membre de a asigura integritatea alegerilor și de a consolida reziliența sistemelor democratice ale Uniunii, prin facilitarea colaborării, prin furnizarea de orientări și sprijin, precum și prin măsuri legislative.

Prezentare generală a acțiunilor comune și coordonate ale UE împotriva dezinformării

1. Îmbunătățirea capacităților și consolidarea răspunsurilor coordonate

Comisia și Înaltul Reprezentant au consolidat capacitățile Uniunii în ceea ce privește detectarea, analizarea și demascarea dezinformării, precum și asigurarea unui răspuns coordonat, în special prin intermediul sistemului de alertă rapidă. Acest lucru s-a realizat în special prin consolidarea direcțiilor de lucru conexe din cadrul Direcției Generale Comunicare și prin sporirea resurselor financiare și umane ale grupurilor operative pentru comunicare strategică ale Serviciului European de Acțiune Externă. De exemplu, majorarea bugetului a permis grupului operativ East Stratcom să își extindă domeniul de activitate și să continue dezvoltarea monitorizării profesionale.

Sistemul de alertă rapidă a facilitat comunicarea zilnică și schimbul de informații cu privire la o serie de cazuri și tendințe legate de dezinformare între autoritățile UE și statele membre.

În momentul de față, datele disponibile nu permit identificarea unei campanii clare transfrontaliere de dezinformare din surse externe care să vizeze în mod specific alegerile europene. Cu toate acestea, datele colectate au evidențiat o activitate de dezinformare continuă și susținută desfășurată de surse rusești⁴ cu scopul de a reduce prezența la vot și a influența preferințele alegătorilor. Au fost vizate subiecte diverse, de la contestarea legitimității democratice a Uniunii până la exploatarea dezbaterilor publice polarizante pe teme cum ar fi migrația și suveranitatea. Acest lucru confirmă faptul că campaniile de dezinformare desfășurate de actori statali și nestatali⁵ reprezintă o amenințare hibridă la adresa UE.

A existat flux continuu de entități răuvoitoare care au utilizat dezinformarea pentru a promova opinii extreme și a polariza dezbaterile locale, inclusiv prin atacuri nefondate la adresa UE. Anumiți actori politici de la nivel intern au adoptat adesea tacticile și discursurile utilizate de Rusia pentru a ataca UE și valorile sale⁶. De asemenea, au fost implicați și alți actori externi.

Au existat persoane răuvoitoare care s-au folosit de incendiul care a afectat Catedrala Notre Dame pentru a ilustra presupusul declin al valorilor occidentale și creștine în UE. De asemenea, aceștia au atribuit imediat criza politică și prăbușirea ulterioară a guvernului din Austria „statului profund european”, „serviciilor de securitate germane și spaniole” și anumitor persoane fizice. Difuzarea de informații cu privire la lipsa de relevanță a competențelor legislative ale Parlamentului European și controlul exercitat asupra acestuia de lobbyști a avut drept scop descurajarea participării la vot⁷.

Tacticile utilizate de acești actori evoluează la fel de repede ca măsurile adoptate de state și de platformele online. În loc să desfășoare operațiuni la scară largă pe platformele digitale, acești actori, în special legați de surse din Rusia, par să fi optat pentru operațiuni la scară mai mică, localizate, care sunt mai greu de detectat și de demascate.

⁴ Numărul de cazuri de dezinformare atribuite surselor rusești și documentate de grupul operativ East Stratcom din ianuarie 2019 (998) s-a dublat față de aceeași perioadă a anului 2018 (434).

⁵ A se vedea, în special, anunțurile Facebook referitoare la ștergerea unor pagini, grupuri și conturi din alte țări <https://newsroom.fb.com/news/>.

⁶ <https://www.isdglobal.org/isd-publications/interim-briefing-propaganda-and-digital-campaigning-in-the-eu-elections/>.

⁷ Pentru mai multe informații cu privire la cazurile de dezinformare referitoare la aceste aspecte, a se vedea portalul EUvsDisinfo: <https://euvsdisinfo.eu/disinformation-cases/>.

Având în vedere natura din ce în ce mai sofisticată a activităților de dezinformare și dificultățile întâmpinate de cercetătorii independenți pentru a obține din partea platformelor acces la date relevante, realizarea unei evaluări concludente a amplitudinii și impactului campaniilor de dezinformare va lua timp și va necesita un efort concertat din partea societății civile, a mediului academic, a actorilor publici și a platformelor online.

Sistemul de alertă rapidă și-a demonstrat valoarea prin încurajarea unei coordonări mai strânse între instituțiile UE și autoritățile naționale. Numărul de interacțiuni între autorități a crescut constant, iar acest instrument a devenit un punct de referință pentru combaterea dezinformării. De asemenea, sistemul a consolidat cooperarea cu platformele online, deși acestea trebuie să își îmbunătățească modul de reacție la semnalările primite din exterior cu privire la comportamentul neautentic și la conținutul nociv. Sistemul de alertă rapidă a facilitat, de asemenea, cooperarea cu parteneri internaționali, cum ar fi G7 și Organizația Tratatului Atlanticului de Nord, cooperare ce va fi consolidată și mai mult în viitor.

2. Punerea în aplicare a Codului de bune practici privind dezinformarea

Platformele online au devenit canale puternice de acces la informații pentru mulți cetățeni ai UE și, prin urmare, pot juca un rol esențial în răspândirea dezinformării. Din acest motiv, Comisia le-a îndemnat să își intensifice eforturile în lupta împotriva dezinformării. În consecință, în octombrie 2018, principalele platforme, printre care se numără Facebook, Google și Twitter, împreună cu societăți de software și organisme de reprezentare a industriei de publicitate au adoptat un Cod de bune practici privind dezinformarea⁸, cu caracter de autoreglementare. Prin acest demers, organismele în cauză s-au angajat în mod voluntar să îmbunătățească transparența, răspunderea și fiabilitatea serviciilor lor.

În perspectiva alegerilor europene din 2019, Comisia și Grupul autorităților europene de reglementare pentru serviciile mass-media audiovizuale (ERGA)⁹ au efectuat o monitorizare specifică a acțiunilor întreprinse de Facebook, Google și Twitter, pe baza rapoartelor lunare prezentate de aceste platforme în perioada ianuarie-mai 2019¹⁰. În cursul monitorizării s-au identificat următoarele realizări:

- ▶ Platformele online și-au îmbunătățit **controlul plasării anunțurilor publicitare** pentru a limita practicile răuvoitoare de tip clickbait și pentru a reduce veniturile din publicitate ale vectorilor de dezinformării. Rapoartele lor lunare au furnizat cifre detaliate, pentru fiecare stat membru, privind numărul de anunțuri publicitare șterse și de conturi publicitare închise din cauza unui comportament fraudulos sau înșelător¹¹.

⁸ În mai 2019, și Microsoft a devenit semnatar al codului.

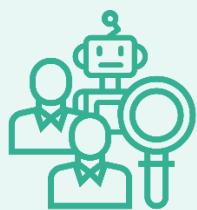
⁹ ERGA va adopta un raport complet în cadrul reuniunii sale din 20-21 iunie 2019.

¹⁰ Comisia a publicat aceste rapoarte împreună cu evaluarea sa a progreselor înregistrate în ceea ce privește punerea în aplicare a Codului de bune practici.

¹¹ Astfel de comportamente includ asumarea unei identități false, comunicările de tip spam, declarații false privind identitatea, linkuri către „ferme de reclame” și/sau site-uri web impostoare. În cursul perioadei de cinci luni, Google a luat măsuri împotriva unui număr de 131 621 de conturi de publicitate din UE pentru încălcarea politicilor sale în materie de declarații false și împotriva unui număr de 26 824 de conturi de publicitate din UE pentru încălcarea politicilor sale privind conținutul original insuficient; de asemenea, Google a luat măsuri împotriva unui număr de 1 188 de conturi editoare din UE pentru încălcarea politicilor sale privind un conținut de valoare. Facebook a raportat că a luat măsuri referitoare la un număr de aproximativ 1,2 milioane de anunțuri publicitare în UE pentru încălcarea politicilor sale cu privire la un conținut de calitate scăzută sau perturbator, la un conținut înșelător sau fals ori la eludarea sistemelor sale. Twitter a raportat respingerea a 6 018 anunțuri publicitare care vizau UE pentru încălcarea politicii sale

- ▶ Toate cele trei platforme online și-au intensificat eforturile de îmbunătățire a **transparenței în cazul anunțurilor publicitare politice**, în special prin etichetarea acestora și punerea lor la dispoziția publicului în cadrul unor biblioteci cu funcție de căutare.
- ▶ Platformele au raportat că au luat măsuri pentru a sprijini **integritatea serviciilor lor**. Acestea au raportat că se concentrează asupra comportamentului de natură manipulative care vizează creșterea vizibilității anumitor conținuturi prin intermediul unor operațiuni coordonate, precum și asupra utilizării abuzive a boților și a conturilor false.

Din ianuarie până în mai, platformele online au luat măsuri împotriva comportamentelor neautentice, pentru a limita amploarea comunicărilor de tip spam și a dezinformării la nivel mondial. Google a raportat că a eliminat, la nivel mondial, peste 3,39 milioane de canale Youtube și 8 600 de canale pentru încălcări ale politicilor sale în materie de spam și de asumare a unei identități false. Facebook a dezactivat 2,19 miliarde de conturi false în primul trimestru al anului 2019 și a luat măsuri specifice împotriva unui număr de 1 574 de pagini, grupuri și conturi din afara UE și a unui număr de 168 de pagini, grupuri și conturi din UE implicate în comportamente inautentice care vizau statele membre ale UE. Twitter a suspendat, la nivel mondial, aproape 77 de milioane de conturi false sau de tip spam.

În zilele dinaintea alegerilor, în urma alertelor primite din partea unor investigatori și jurnaliști independenți, platformele online au identificat și au închis alte conturi care răspândeau informații false și discursuri de incitare la ură¹². Conform semnalărilor, peste 600 de grupuri și pagini de Facebook care funcționează în Franța, Germania, Italia, Regatul Unit, Polonia și Spania răspândeau informații false și discursuri de incitare la ură sau utilizau profiluri false pentru a promova în mod artificial materialele partidelor sau conținutul siturilor pe care le sprijineau. Aceste pagini au generat 763 de milioane de vizualizări ale utilizatorilor. Datorită semnalărilor comunicate de cercetători, verificatori ai veridicității informațiilor și membri ai societății civile s-au identificat, de asemenea, cazuri suplimentare de tentative pe scară largă de manipulare a comportamentului de vot în cel puțin nouă state membre¹³.

În pofida acestor eforturi, platformele trebuie să facă și mai mult pentru a combate în mod eficace dezinformarea. Deși Facebook și-a extins cerințele de transparență la publicitatea tematică¹⁴, în timp ce Google și Twitter nu au făcut acest lucru, există în continuare îndoieli cu privire la eficacitatea măsurilor de transparență luate de toți semnatarii. În plus, platformele nu au realizat suficiente progrese în ceea ce privește creșterea transparenței site-urilor web care găzduiesc anunțuri publicitare, parțial din cauza lipsei de implicare a industriei de publicitate.

Toate platformele ar trebui, de asemenea, să asigure o cooperare activă și de lucru cu verificatorii veridicității informațiilor din toate statele membre și să le ofere utilizatorilor mijloace pentru a detecta

privind practicile comerciale inacceptabile în materie de publicitate, precum și 9 508 anunțuri publicitare care vizau UE pentru încălcarea politicii sale privind calitatea anunțurilor publicitare.

¹² <https://www.theguardian.com/world/2019/may/22/far-right-facebook-groups-spreading-hate-to-millions-in-europe>.

¹³ Avaaz (2019): *Far Right Networks of Deception*; Institutul pentru Dialog Strategic (2019): *2019 EU Elections Information Operations Analysis: Interim Briefing Paper*; Avaaz și Institutul pentru Dialog Strategic (2019): *Disrupted: Evidence of Widespread Digital Disruption of the 2019 European Parliament Elections*.

¹⁴ De exemplu imigrația, valorile politice, drepturile civile și sociale, securitatea și politica externă, precum și politica de mediu.

mai bine dezinformarea. Acest lucru se poate realiza, de exemplu, prin elaborarea unor indicatori de fiabilitate pentru sursele de informare, în cooperare cu organizațiile mass-media.

Platformele ar trebui, de asemenea, să ofere comunității de cercetare un acces semnificativ la date, în conformitate cu normele de protecție a datelor cu caracter personal. Cooperarea cu cercetătorii va permite o mai bună detectare și analiză a campaniilor de dezinformare, o monitorizare temeinică a punerii în aplicare a codului și o supraveghere independentă a funcționării algoritmilor. Comisia va continua să promoveze adoptarea pe scară largă a codului în rândul tuturor părților interesate relevante.

Până la sfârșitul anului, Comisia va evalua eficacitatea codului după perioada inițială de punere în aplicare de 12 luni. Dacă rezultatele evaluării se vor dovedi nesatisfăcătoare, Comisia poate propune inițiative suplimentare, inclusiv cu caracter normativ.

3. Sensibilizarea și îmbunătățirea rezilienței societății

Este necesar să ne unim forțele pentru a contracara dezinformarea și a promova reziliența societății. Acest lucru poate fi realizat prin responsabilizarea cetățenilor și a societății civile și prin asigurarea comunicării bazate pe fapte în UE. Înainte de alegerile europene, instituțiile UE au colaborat strâns în următoarele domenii:

- ▶ **sensibilizarea cu privire la dezinformare:** instituțiile UE au lansat mai multe inițiative de sensibilizare a publicului cu privire la dezinformare în toate statele membre ale UE, care au inclus seminare, conferințe și informări pentru mass-media. În ansamblu, sute de jurnaliști au participat la aceste acțiuni, ceea ce a dus la o mai bună înțelegere și tratare în presă a amenințărilor în materie de dezinformare. 200 de persoane din partea societății civile, a universităților și a organizațiilor de tineret au participat la sesiunile de informare pentru grupurile de vizitatori, inclusiv cu ocazia Săptămânii europene a tineretului de la Bruxelles.

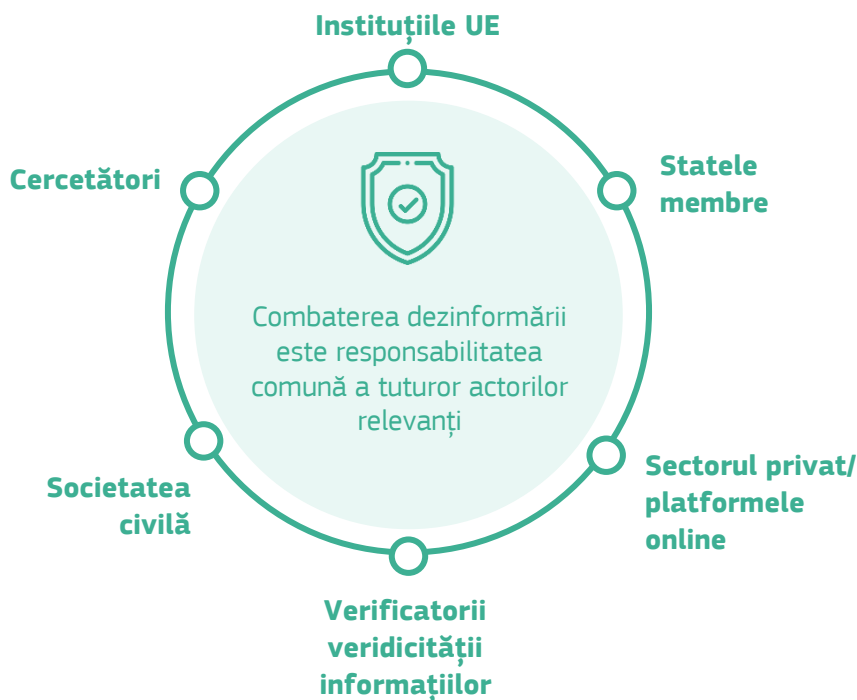
În contextul noilor norme ale UE privind protecția datelor, în Germania a început să circule mitul potrivit căruia copiii nu ar mai putea continua obiceiul de a agăța scrisorile adresate lui Moș Crăciun (cunoscute sub numele de *Wunschzettel*) în bradul de Crăciun din orașul lor. Deși normele UE în materie de protecție a datelor au fost concepute pentru ca datele cu caracter personal ale unei persoane să nu poată fi utilizate fără permisiunea sa, nu scrie nicăieri că, dacă părinții sunt de acord, copiii nu pot să facă public ce își doresc de Crăciun.

- ▶ **îmbunătățirea comunicării privind politicile UE:** pentru a spori gradul de sensibilizare și înțelegerea impactului UE asupra vieții lor de zi cu zi, instituțiile UE au desfășurat acțiuni de comunicare proactivă și multilingvă adresate milioanei de cetățeni ai UE prin intermediul platformelor de comunicare socială¹⁵ și prin campanii de comunicare¹⁶. Parlamentul European a lansat o campanie de sensibilizare intitulată „De data asta votez”¹⁷, iar mai multe autorități naționale au întreprins acțiuni similare. Comisia și Serviciul European de Acțiune Externă și-au extins semnificativ comunicările pozitive prin campanii specifice care au ajuns la milioane de cetățeni.

¹⁵ Prin intermediul conturilor sale de pe platformele de comunicare socială, Comisia comunică în mod regulat pe tema dezinformării: în perioada ianuarie 2018-aprilie 2019, au existat 57 de postări pe Twitter, Facebook,

- **consolidarea capacității UE de a reacționa la dezinformare:** Comisia a colaborat cu Serviciul European de Acțiune Externă și cu Parlamentul European pentru a produce și a distribui materiale de demontare a miturilor și materiale de sensibilizare, bazându-se atât pe expertiza academică, cât și pe cea instituțională. Rețeaua internă a Comisiei împotriva dezinformării a funcționat în mod regulat, în cooperare cu alte instituții ale UE, combinând expertiza în materie de politici și know-how-ul în materie de comunicare. Mai multe reprezentanțe ale Comisiei au creat pe site-urile lor web pagini de infirmare a miturilor clasice despre UE și au dezvoltat parteneriate cu verificatori ai veridicității informațiilor, cu echipe editoriale și cu alte inițiative ale societății civile pentru a demonta informațiile false.

Instagram și LinkedIn, care au generat 54 781 de interacțiuni și au avut un impact de 3 256 476 de vizualizări (doar pe Twitter și Facebook) și un impact de 385 655 de vizualizări de către conturi unice (doar pe Facebook și Instagram).

¹⁶ O Europă care răspunde așteptărilor (InvestEU, desfășurată în 16 state membre, cu peste 240 de milioane de contacte potențiale în perioada 2017-2018), o Europă care capacitează (EUandME, care vizează aproximativ 100 de milioane de persoane cu vârste cuprinse între 18 și 35 de ani din UE și care a ajuns la peste 60 de milioane de contacte potențiale în perioada 2018-2019) și o Europă care protejează (campanie care vizează persoanele cu vârste cuprinse între 35 și 55 de ani și care a atins aproape 60 de milioane de contacte potențiale în perioada 2018-2019.)

¹⁷ Această campanie a implicat 300 000 de susținători angajați în dezbaterile privind Europa în comunitățile locale și în grupurile lor sociale – atât online, cât și offline. Peste 340 de organizații paneuropene au colaborat cu Parlamentul pentru a promova alegerile.

- ▶ **consolidarea rezilienței societății prin intermediul educației în domeniul mass-mediei:** în era digitală, un nivel ridicat de educație în domeniul mass-mediei este esențial pentru a permite cetățenilor să ia decizii în cunoștință de cauză. Aceasta este o condiție prealabilă pentru o democrație dinamică și modernă. Pentru a extinde inițiativele de educație în domeniul mass-mediei pe tot teritoriul UE și a evidenția cele mai bune practici, în special la nivel regional și național, Comisia a organizat prima Săptămână europeană a educației în domeniul mass-mediei, care a cuprins peste 320 de evenimente în întreaga UE¹⁸. În conformitate cu noua Directivă a serviciilor mass-media audiovizuale¹⁹, statele membre vor trebui să consolideze măsurile privind educația în domeniul mass-mediei în cadrele lor naționale, în strânsă cooperare cu autoritățile de reglementare și cu alte părți interesate.
- ▶ **responsabilizarea societății civile:** Rețeaua internațională de verificatori ai veridicității informațiilor a creat o sucursală europeană a verificatorilor independenți ai veridicității informațiilor care acoperă 14 state membre și a lansat un site web în 11 limbi ale UE. Comisia va continua să faciliteze crearea unei comunități europene multidisciplinare de verificatori independenți ai veridicității informațiilor și de cercetători științifici. În cadrul Programului Orizont 2020, Comisia a sprijinit investițiile în noi tehnologii pentru verificarea și distribuirea conținutului prin intermediul platformelor de comunicare socială. În vecinătatea Uniunii, Comisia a intensificat eforturile vizând stabilirea de legături între UE și societatea civilă din țările partenere. Acest lucru a permis identificarea și testarea unor soluții elaborate la nivel local pentru combaterea dezinformării.

Comisia a lansat Observatorul social pentru analiza dezinformării și a platformelor de comunicare socială (SOMA), care facilitează crearea de rețele, schimbul de cunoștințe și dezvoltarea de bune practici în rândul verificatorilor independenți ai veridicității informațiilor. Un prim grup de 14 organizații europene de verificare a veridicității informațiilor are acces la SOMA, care lansează, de asemenea, centre multidisciplinare pentru cercetarea în materie de dezinformare. La rândul său, Mecanismul pentru interconectarea Europei va oferi finanțare (2,5 milioane EUR) pentru o nouă infrastructură de servicii digitale menită să creeze rețele între cercetători și verificatorii independenți ai veridicității informațiilor.

4. Protejarea integrității alegerilor

De la cazul Facebook/Cambridge Analytica și dezvăluirile despre ingerința în alegerile din întreaga lume, Comisia a acționat decisiv pentru a proteja integritatea alegerilor și a spori reziliența societății, în special prin pachetul său de inițiative privind alegerile. Aceste acțiuni au contribuit la obținerea unor rezultate concrete în următoarele domenii:

¹⁸ Această inițiativă a fost realizată în cooperare cu statele membre și a avut loc în perioada 18-22 martie 2019.

¹⁹ Directiva (UE) 2018/1808 a Parlamentului European și a Consiliului din 14 noiembrie 2018.

- ▶ **îmbunătățirea coordonării între autoritățile electorale:** rețelele în materie electorală alcătuite din autorități competente în acest domeniu, stabilite în cooperare cu statele membre, au condus la creșterea gradului de pregătire pentru posibile amenințări și la o coordonare mai bună a activităților la nivel național și la nivelul UE înainte de alegeri. Activitățile acestora au inclus identificarea amenințărilor și a lacunelor, pregătirea pentru situații de criză, campanii de sensibilizare, eforturi de combatere a dezinformării, monitorizarea și asigurarea respectării normelor aplicabile și analize ale legilor și procedurilor naționale aplicabile. Colaborarea stabilită a sprijinit cu eficacitate pregătirea alegerilor în statele membre și a contribuit la abordarea unora dintre diferențele existente în acest domeniu complex.
- ▶ **îmbunătățirea protecției împotriva amenințărilor cibernetice:** exercițiile practice organizate cu sprijinul Agenției Uniunii Europene pentru Securitatea Rețelelor și a Informațiilor (ENISA), al Comisiei și al Parlamentului au contribuit la consolidarea gradului de pregătire și a rezilienței la amenințările cibernetice²⁰. Instituțiile UE au luat măsuri pentru a proteja conturile de pe platformele de comunicare socială ale instituțiilor UE și ale principalilor lor reprezentanți²¹. Odată cu adoptarea unui nou cadru juridic²², UE poate acum să impună sancțiuni (de exemplu înghețarea activelor sau interdicții de călătorie) pentru a descuraja și a răspunde la atacurile cibernetice care constituie o amenințare externă pentru Uniune sau pentru statele sale membre.
- ▶ **utilizarea abuzivă a datelor cu caracter personal:** pentru a clarifica obligațiile în materie de protecție a datelor, Comisia a emis orientări²³ cu privire la modul de aplicare a Regulamentului general privind protecția datelor în contextul electoral. Comitetul european pentru protecția datelor a emis, de asemenea, o declarație privind utilizarea datelor cu caracter personal în cadrul campaniilor politice²⁴, angajându-se să colaboreze cu alte autorități relevante pentru a asigura încrederea în securitatea și integritatea alegerilor. În plus, au intrat în vigoare noi măsuri care introduc sancțiuni pentru încălcarea normelor de protecție a datelor de către partidele politice europene²⁵. Comisia a recomandat ca statele membre să adopte aceeași abordare la nivel național.
- ▶ **sporirea transparenței:** statele membre, împreună cu partidele, fundațiile și campaniile politice au fost invitate să ia măsuri pentru a spori transparența comunicărilor și anunțurilor publicitare politice. Obiectivul a fost acela de a le permite cetățenilor UE să recunoască anunțurile publicitare și comunicările politice plătite din mediul online și să identifice cine se află în spatele acestora. De exemplu, acest lucru poate fi realizat prin publicarea pe site-urile lor web a informațiilor referitoare la cheltuielile aferente activităților online și la criteriile de determinare a grupurilor-tintă pentru anunțurile publicitare.

²⁰ Două exerciții organizate de ENISA au contribuit la pregătirea autorităților naționale pentru incidente care au ca scop să pună la îndoială legitimitatea alegerilor și pentru un scenariu în care s-ar efectua atacuri cibernetice asupra infrastructurilor critice înainte și în timpul alegerilor europene. Peste 70 de experți în gestionarea incidentelor din statele membre ale UE au participat la cel mai recent exercițiu din mai 2019.

²¹ Serviciul de securitate pentru platformele de comunicare socială (*Social Media Assurance Service - SMAS*) furnizat de Centrul de răspuns la incidente de securitate cibernetică al UE.

²² Regulamentul (UE) 2019/796 al Consiliului privind măsuri restrictive împotriva atacurilor cibernetice care reprezintă o amenințare la adresa Uniunii sau a statelor sale membre, JO L 129I, 17.5.2019, p. 1-12; Decizia (PESC) 2019/797 a Consiliului privind măsuri restrictive împotriva atacurilor cibernetice care reprezintă o amenințare la adresa Uniunii sau a statelor sale membre, JO L 129I, 17.5.2019, p. 13-19.

²³ COM(2018) 638.

²⁴ https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/files/file1/edpb-2019-03-13-statement-on-elections_en.pdf.

²⁵ Regulamentul (UE, Euratom) 2019/493 de modificare a Regulamentului (UE, Euratom) nr. 1141/2014 în ceea ce privește o procedură de verificare cu privire la încălcări ale normelor privind protecția datelor cu caracter personal în contextul alegerilor pentru Parlamentul European, JO L 85I, 27.3.2019, p. 7-10.

Pe baza acestei experiențe, Comisia va adopta, în octombrie 2019, un raport cuprinzător referitor la alegeri, care va viza inclusiv punerea în aplicare a Pachetului de inițiative privind alegerile.

C. Concluzii

În perioada premergătoare alegerilor europene, abordarea coordonată la nivelul UE a contribuit la asigurarea unui grad sporit de pregătire și coordonare în lupta împotriva dezinformării. Analiza preliminară arată că aceasta a contribuit la expunerea încercărilor de dezinformare și la păstrarea integrității alegerilor²⁶, protejând în același timp libertatea de exprimare. Faptul că s-a înregistrat nivelul cel mai ridicat de prezență la vot din ultimii douăzeci de ani (50,97 %) reflectă interesul cetățenilor pentru Uniune și importanța acesteia pentru viața lor.

Cu toate acestea, trebuie să rămânem vigilenți. Dezinformarea este o amenințare în permanentă evoluție, care necesită cercetări continue în vederea actualizării setului nostru de instrumente de politică în funcție de noile tendințe și practici. Sursele răuvoitoare, atât din interiorul, cât și din afara UE, utilizează mereu tactici noi, optând din ce în ce mai mult pentru operațiuni locale la scară mai mică, care sunt mai greu de detectat și de demascat. Obiectivul acestora rămâne însă același: divizarea societății noastre și subminarea încrederii cetățenilor în procesele și instituțiile democratice.

Protejarea proceselor și a instituțiilor noastre democratice împotriva dezinformării și manipulării reprezintă o provocare pe termen lung și necesită eforturi permanente. Acest lucru implică o acțiune comună a instituțiilor UE și a statelor membre și presupune alocarea de resurse umane și financiare adecvate pentru a asigura o mai bună detectare, analiză și demascare a campaniilor de dezinformare și pentru a îmbunătăți gradul de pregătire astfel încât să facem față campaniilor de dezinformare de la nivelul UE și de la nivel național. Sectorul privat și mai ales platformele online au o responsabilitate deosebită în ceea ce privește combaterea dezinformării.

În Contribuția Comisiei Europene la reuniunea informală a liderilor UE-27 de la Sibiu din 9 mai²⁷ s-a precizat clar că intensificarea campaniilor de dezinformare cu ținte bine definite va rămâne o provocare majoră și în viitor și s-a făcut apel la întreprinderea de acțiuni comune de către instituțiile UE și statele membre pentru a contracara această amenințare.

Serviciul European de Acțiune Externă și Comisia, împreună cu statele membre, vor consolida și mai mult cooperarea în cadrul sistemului de alertă rapidă, vor elabora o metodologie comună pentru analizarea și demascarea campaniilor de dezinformare și vor stabili parteneriate mai strânse cu partenerii internaționali, cum ar fi G7 și Organizația Tratatului Atlanticului de Nord.

Până la sfârșitul anului, Comisia va prezenta un raport privind punerea în aplicare a Pachetului de inițiative privind alegerile și va evalua eficacitatea Codului de bune practici. Pe baza raportului, pot fi avute în vedere acțiuni suplimentare menite să asigure și să îmbunătățească răspunsul nostru pe termen lung la această amenințare.

Comisia și Înaltul Reprezentant își mențin angajamentul de a continua eforturile lor comune pentru a proteja democrația noastră europeană împotriva dezinformării și a manipulării. Este responsabilitatea

²⁶ Acest lucru a fost, de asemenea, recunoscut de actorii independenți și de mass-media. Un studiu realizat de Institutul Oxford Internet a constatat că mai puțin de 4 % din sursele de știri distribuite pe Twitter înainte de alegerile europene au avut caracter de dezinformare, în timp ce tradiționalele organe de presă profesionale au înregistrat 34 % din distribuiri. Conform FactCheckEU, în perioada premergătoare alegerilor europene a existat mai puțină dezinformare decât se preconiza și aceasta nu a dominat discuțiile, astfel cum s-a întâmplat în preajma alegerilor trecute din Brazilia, Regatul Unit, Franța sau Statele Unite.

²⁷ COM(2019) 218.

noastră comună să garantăm dreptul cetățenilor UE de a beneficia de informații factuale, obiective și fiabile.